

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 3. De quasi contractibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

§. III.

De quasi Contractibus.

QVemadmodum in Contractu propriè dicto propriè dictus consensus est, ita in quasi-contractu, quasi consensus, indeque illi nomen. Sicubi aliter, speciale, & per accidens est. Etenim nobis quoque in vitis peraguntur, ut in tutela, & negotiis gestis patet, in quibus cum nihil a nobis actum aut pactum sit, præsumitur adesse consensus. Tutorem pupillo Iudex dedit. Negotia mea Titius ultro suscepit, & expedivit, quia æquum est annuere, & approbare, leges inter nos conveniunt esse credunt. *Quasi contractus* igitur veris, & perfectis contractibus similes quoquo modo sunt, eorundem conditione quantum res ipsa patitur, æmulari videntur. *Fagund. l. 1. c. 2.* sic definit. *Quasi contractus* est obligatio, qua quis obligatur alteri non ex aliquo contractu vel delicto, sed ex officio, aut facto honesto, licet non interveniat, expressa voluntas utriusque. Illorum genera alii aliter numerant. Magis præcipui sunt isti octo. Mandatum, Negotia, Tutela, Cura, Acceptilatio. Communio rerum. Hereditatis aditæ & indebiti soluti de quibus ordine agemus. *Socius in l. 3. Inst. tit. 27. Azor. III. l. II. c. 23. Schneidev. l. 3. Inst. tit. 28.*

I. *Mandatum* est gratuita susceptio aliquid exequendi, quod alius, formaliter, aut virtute illi iniungit. Ita colligitur ex *l. 1. §. ul. ff. Mandati & Inst. eod. tit. §. ult. iuncta annot. in princ. 1.* dicitur *Gratuita susceptio* quia ubi de mercede conveniunt est, in conductionem, & locationem

operarum transit. 2. *formaliter, aut virtute.* Nam qui videns in sui gratiam aliquid fieri tacet, consentire, & mandate censetur. Atque ita differt mandatum à negotiis gestis, quod gestor negotiorum dicitur is, qui in gratiam aliorum agit, ipsis ignorantibus: mandatarius autem agit sciente mandante. *V. Vesenbec. ff. l. 17. tit. nu. 6. Molina Disp. 548. Toloosan l. 27. c. 3. Connanus, l. 7. c. 14. num. 6.* Vnde patet esse contractum nominatum, & solo consensu qualitercunque expresso perfici, per verba *Volo, rogo, mando* Nec repugnat inter absentes fieri, idque ad certum tempus, aut sub conditione, si hoc vel illud eveniat. *l. Iuris gent. ff. de pact.*

II. *Mandatum* ad honesta & licita tantum dirigitur. *l. Lucius §. pro infante ff. ad municipales.* Si quid pro illicito aut turpi opere mandatarius acceperit, restituere tenetur. Si autem executus fuerit, retinere, cum moderatum est, potest. In foro externo Fiscus sibi vendicat. Damna primario compensabit Mandans, illo deficiente mandatarius, & in utroque foro, nec deerit subsequens reum pede pœna claudo. Non totam exhaustiet mandatarius terminis mandati prætergressis. Quantum arbitrabitur Iudex Mandans percussorem tantum, homicidii à mandatario facti, reus non est; nec illius pœna, sed minore plectendus. *l. diligenter. ff. Mandati Schneidev. l. 3. Inst. tit. 27. §. Is qui exequitur.* Et generaliter quæcunque contra mandatum fiunt, irrita sunt. *Silv. V. Mandatum ci fin.*

III. *Procurator ad negotia* dicitur, qui instrumentum accipit à mandante (est enim ipse quoque mandatarius) ad aliquid agendum loco, & nomine ipsius, in, vel

extra iudicium. Vnde actiones directæ, & principaliter non sibi, sed mandanti acquirit; rationem officii sui reddere tenetur, omniaque iura acquisita domino tradere. *l. qui proprio § procurator. ff. de procurat.* In procuratore ad negotia ætas 17. annorum, in procuratore iudiciali 25. requiritur. *c. qui generaliter. § ult. de procur. in 6 l. minor ff. eod.* Nec deputare suo loco alium potest procurator iudicialis, quod tamen illi ad negotia constituto permittitur. Mandatarius regulariter non tenetur, nisi de dolo, & culpâ latâ; quia ordinariè mandatum fit in gratiam solius mandantis. At quando fuerit in utriusque commodum, etiam de levi tenebitur. Mandans vicissim mandatario tenetur de casu fortuito, quem prævidere potuit. *l. Nefennius ff. de nego. gest. § si quid damni passus mandatarius, compenlabit. l. heredem 14. l. si mandassem 15. ff. Mandatur. Laym. l. 3. tr. 4. c. 26. n. 3.*

IV. Mandatum procuratori ad lites datum, post litem cœptam, vel iudicium non licet revocare mandanti, *l. si procuratorem ff. Mandati.* Ante inceptam litem verò liberum est, mutare, & revocare, quisquis de non revocando iurasset. Valida enim, licet vitiosa actio erit. Quin etiam post mandantis mortem durare potest mandatum: 1. si in gratiam mandatarii factum sit. 2. si eiusmodi sit, ut post illius mortem compleri debeat. 3. gratia, & favore dotis. 4. gratia libertatis. 5. causa liberandi debitorem. 6. gratia, religionis, & fidei. 7. si à Papa alicui delegata potestas sit. 8. legati latere potestas durat, etiam mortuo Pontifice. 9. si sub nomine dignitatis alicui potestas delegata est. 10. si princeps dicat,

se mandare iurisdictionem donec revocaverit. II. in gratiam causæ piæ. 12. quando mandatum datum est, donec filius in futuro perstiterit, si decedat in eo, non finitur ipsius morte mandatum. *l. Ambiguitatem. C. de V. usufr.*

V. Porro mandatum expirat 1. per revocationem mandantis re integra, id est, nondum inchoato negotio. *§. Reclè Instit. de mand.* Etiam cum detrimento non maximo mandatarii. *Gutierrez l. 3. q. 11. n. 24. 2.* si mandatarius, dum res integra est, tempestivè renunciaret, ut res per alium expediri queat. *Instit. eod. § l. si mandavero ff. eod. 3.* Morte mandantis, exceptis casibus num. præced. enarratis. Si autem mandatarius ignorata mandantis morte rem executus fuerit, succurritur ei ex æquitate, ut actionem mandati habeat, ne damnum sentiat in iusta, & probabili ignorantia. *l. Inter causas. ff. mandati. 4.* denique ipsius mandatarii morte, præsertim si res integra sit. *Soacius in l. 3. Instit. et. de mandato. §. Reclè quoque. Laym. l. 3. tr. 4. c. 27. num. 6; Ostermannus §. 10. tr. 27. l. 3. Instit.*

VI. Actio mandati duplex est: Directa & contraria. Directum habet mandans contra mandatarium, qui mandatum recepit, & non complevit, vel cum dolo culpâ, aut damno mandantis executus est: vel denique mandati fines egressus est. *l. Si procuratorem. §. Mandati actio. ff. Mandati.* Contraria convenit mandatario eiusque heredibus contra mandantem, quia peractis, ut oportebat, negotiis ius habet petendi impensas, quas necessitudo vel utiliter fecit propter mandantem, *l. diligenter l. idemq; ff. mandati.* Eadè actio

Ecc 2

datat

datur etiam procuratoribus & fideiussoribus. §. si quid autem ff. de fideiuss. Item illi, qui pro alio promittit animo novandi. *Onnate Disp. 44. Sect. 3. Kling. l. 3. Inst. et de mandato. Mynsing. in §. Igitur. Inst. de obl. qua ex quasi contr.*

VII. Interest reip. & singulorum, ut absentium res & bona conserventur, ideoque lege statutum est, ut qui id fecisset, domino teneretur, & hic vicissim illi. Hinc negotiorum gestorum Quasi Contractus, ad quem nullo mandato opus, ne cum præcedente coincidat, sed, utiliter negotia gessisse sufficit. Quatuor modi sunt. 1. cura, & officio, ut in tutore, curatore, procuratore, & similibus accidit. 2. re ipsa, cum in utilitatem alterius aliquid impenditur, quamvis illius intuitu non sit factum. 3. ratihabitione, cum, quod unus nomine alterius gessit, hic ratum habet, & nisi ratum haberet, nihil ad eum pertingeret. 4. ipsa actione negotii gessi, ut si quis creditori alterius soluat, eo absente, vel ignorante. Quamobrem obligatio consurgit, in genere quidem ad reddendam rationem eorum, quæ gessit, & soluendam, si quid ad se derivatum est: in eo autem, cuius gratia actum est, actio directa ad exigenda ea omnia, quæ sui causa præstita sunt, ut in simili de Mandante dixi n. præf. V. *Onnate Disputat. 47. Sectio. 1. & seqq.*

VIII. Negotiorum gestor, quando solius absentis intendit bonum, non nisi de dolo, & lata culpa tenetur. *l. si negotium ff. de negot. gessis.* At de levi quoque si utriusque utilitas intendatur, Ita fieri solet in procuratoribus, administratoribus, & aliis, qui res aliorum stipen-

dio conducti administrant. De fortuito casu regulariter non tenetur *l. cit. si negotium*, nisi dominus monuisset, ne ageret negotium, nisi cum obligatione ad casum fortuitum. Adde, insuper obligatum iri, 1. ex morâ culpabili ratione cuius res æquo diutius apud gestorem mansit, & propterea perit. 2. Si causam dedit, puta incendio, ut periret. 3. Si insolenti modo aggressus est negotium, indeque damnum factum est. Sic enim de fortuitis quoque teneretur. 4. Si inchoaverit, & non perfecerit. E contra is, cuius negotia aguntur, de expensis tenetur, nisi præcesserit monitio, de abstipendo, & nisi maiores factæ sint, quam rei gestæ sit utilitas. Denique ut in Mandato ex negotiis gessis duplex actio nascitur. Directa competit domino adversus gestorem ad exigendam rationem omnium quæ gessit. Contraria gestori competit, ut exgat, quod merentur expensæ, industria, & opera collatæ. Vtramque personalem esse liquet ex *l. pan. C. de negot. gestor.* & transire in hæreses utrimque ex *l. 3. §. hæc autem ff. eod. Mol. Disp. 554. Azor. 3. l. 9. c. 8. Ostermann. §. 1. tit. 28. l. 3. Inst. Oldendorp. Classe. 4. Actio. no 24. Schneide ov. §. de act. neg. gest. Inst. de action.*

IX. Tutorem vocamus, qui pupillum, vel pupillam morte patris, vel emancipatione sui iuris hæritum, vel factum tuetur. Tutelam ius, seu potestatem in capite libero ad tuendum eum, qui per ætatem sponte se tueri nequit, à jure civili datam, aut permissam §. Est autem Inst. de tutela. & Interpretationem ibid. Qui verò curam alicuius minoris gerit, à patre datus Curator appellatur. Et quia

Et quia tutela pubertate adepti in maribus anno 14. feminis 12. completo finitur, exinde Curatori subduntur usque ad annum vicessimus quintus. Tutorem nominat vel testator, vel Prator, vel ipsi ius; quam ob rem tutela alia est testamentaria, alia legitima, alia dativa. *Instit. quib. mod. tutela finitur. Azor. l. 5. Sum. tit. 2. Silv. V. tutor q. 1.* Clerici quamvis ab intestato succedant, ad tutelam non coguntur; legitimam verò, & dativam admittere possunt. *c. fin. Dist. 76. c. Cyprianus 21. q. 2.* Monachi quoque cum Superiorum licentia. *c. Monachi 2. 16. q. 1.* Miserabilium personarum tutelam omnes suscipere tenentur. *c. 1. Dist. 88. & ad id per Iudicem Ecclesiasticum compelli possunt. Barb. in c. Cyprianus. 21. q. 2.* Episcopus per Archipresbyterum, vel Archidiaconum administrare debet. *Silv. V. tutela q. 7. Tuschus Conclus. 418. & 419.*

X. Officium, & obligatio tutoris est 1. ut pupillos à criminibus, 2. ut res illorum ab injuria conservet. *c. 11. q. 1. 3.* ut pecuniam, aliaque mobilia quæ conservata fructum non ferunt, convertat in prædia, ex quibus emolumentum habeant. Alias pupillo tenetur præstare damnum, quod ex carentia fructuum emergit, nisi impotentia, vel difficultas excuset. Præterea Inventarium conficere tenetur de rebus pupilli. *l. tutor, qui reportorium ff. de admitt. tut.* Eadem Curatoris obligatio est; à qua tamen liberari potest à Iudice, vel consuetudine. *Silv. num. 4. Armilla n. 3.* De modo conficiendi *V. Mynsinger, Centur. 6. observ. 39.*

XI. Mulieres etiam iure *Cod. & Auth.* ad tutelam admittuntur ita, ut mater, & avia vellet (non enim cogitur) suscipere

possint tutelam filiorum, & nepotum, sed renunciare debent primò quidem secundis nuptiis, deinde beneficio Velleiani, quo cavetur, ne jus adversum mulieres dicatur, quæ fidejussionibus & mutationibus pro aliis intercesserunt. Quòd si mater ad secundas nuptias transierit, vel incontinenti vixerit, tutelam continuò amittet. *l. fin. C. quando mulier officio tutela fungatur. Molina Disp. 220. Onnatus Disp. 36. Sect. 6. Silv. V. tutela c. fin.* De actione, quæ pupillo & hæredibus illius adversus tutorem, & quasi tutorem competit. *V. Oldendorp. Classe 4. actiane 31. & 32.*

XII. *Acceptilatio* propriè loquendo, non est quasi contractus, sed annumeratur propter imperfectionem suam, quia tollit potius, quàm inducit obligationem, ut meritò distractus appellari queat. Interrogante debitore creditorem suum acceptumne, seu solutum habeat debitum, aut remittere velit? si creditor respondeat, se acceptum habere, seu remittere, extinguitur debitum, & cessat obligatio illius. Unde liquet, utrimque consensum intervenire, ratione cuius in numero Contractuum reponitur; sed quia præcedens obligatio destruitur, nomine distractus à quibusdam intitulatur. Deinde verbis perfici potest per stipulationem, quæ Jure Civili introducta est pariens obligationem, cui dissolvendæ eodem jure *Acceptilatio* seu imaginaria solutio inventa est. *§. Item per acceptilationem Instit. quib. mod. toll. oblig.* Porro *acceptilatio* duobus modis fieri potest. Per simplicem formam stipulationis, & per Aquilianam, cujus auctor est *Gallus Aquilius. Mynsinger. V. à Gallo Instit. l. cit.* Hæc locum habet in

Ecc 3 alia

aliis obligationibus quæ ex contractibus Jurisgentium originem trahunt, & tolli nudis verbis non possunt, quando re, aut consensu perfecti sunt. Igitur transferendæ sunt per stipulationem Aquilianam, ut inde fiat acceptilatio. *Titius* ex. gr. mihi debet 100. aureos ex mutuo, & tantundem, aut amplius ex emptione. *Dico illi. Titi,* promittisne mihi ex causa stipulationis omne illud, ad quod mihi ex quacunque alia causa obligatus es? si promittat, omnes prædictæ obligationes transfusæ sunt in stipulationem, ad eod, ut jam non censeantur re, aut consensu contractæ, sed verbis tantum. Post hæc *Titius* debitor interrogat creditorem. Habesne acceptum, quod hodie per æquilianam stipulationem tibi promisi? si respondeat creditor, acceptum habeo, sublata est obligatio, & *Titius* omni debito liberatus.

XIII. Unde patet, inter effectus illius meritò numerari: solutionem, cui æquivalet *Bart. in l. si marito ff. solu. matr.* 2. vim pacti de non petendo. *l. cum empror. ff. de rescind. vend.* & sapere donationem: nisi fiat à procuratore, qui non habet speciale mandatum. *Bart. in l. an inuicili ff. de acceptilat.* 3. tollere actionem realem, personalem, & mixtam. *l. ut responsum C. de transact.* & *Bart. ibi.* 4. statim perfectam esse, & trahere secum executionem. *Bart. in l. Merum ff. quod metus caus.* 2. Notandum verò, si acceptilatio fiat mulieri, quæ fideiussit pro debitore, non liberabit debitorem. *Bald. in l. Senatus C. ad Velleianum. Romanus Consil. 46. verb. aut enim Tuschus Conclus. 73. n. 13. 14.*

XIV. Quasi Contractibus annumeratur *Communio rerum*, & quasi *Societas*. *Item si inter insit. de obligat. que quasi ex*

contra nasc. Exempl. gr. *Petrus*, & *Paulus* rem aliquam communem habent, puta, hæreditatem testamento relictam, vel re ex legato, aut donatione acceptam, tunc si alter fructus colligat, alteri dimidiam partem dare tenetur, non quidem ex contractu, cum nullus præcesserit, sed ex quasi contractu, nimirum communionem bonorum. Pari modo si unus illorum necessarias, vel utiles impensas fecerit, ad dimidiam partem consors obligatus est. *VVesenbec. l. 3. Cod. cit. 38. Laym. l. 3. tract. 4. c. 28.*

XV. Hæres quoque, ut in *cod. tit. dicitur*, legatorum nomine, non propriè ex contractu obligatus est, (neque enim cum hærede, neque cum defuncto ullum negotium legatarius gessisse propriè dici potest) & tamen quia ex maleficio non est obligatus, quasi ex contractu, debere intelligitur. Sed unde, *inquis*, nascitur hic quasi Contractus? Resp. adeundo hæreditatem hæres quasi contrahere videtur *l. apud Iulianum. §. fin ff. quib. ex caus. in pass. eatur.* Similiter *peritio hæreditatis* est ex quasi contractu, cum is non contraxerit, qui possidet pro hærede, vel pro possore, nec etiam deliquit: unde sequitur, ex quasi contractu esse. *Azor III. l. 1. de contract. dubii c. 25.*

XVI. Denique ille, cui quis per errorem non debitum solvit, quasi ex contractu debere videtur. Ad eod enim non intelligitur, propriè ex contractu obligatus esse, et si certior in rationem sequamur, magis ex distractu, quam contractu possit dici obligatus esse. Nam eo ipso, quod solvit, aliquid negotii contrahere videtur. *ff. de condit. l. si in areâ.* Obligatur autem qui indebitum accepit, benignè

benignitate inspectâ, quæ prævalere debet, quia æquum non est, quinquam locupletari cum alterius damno & iactura. *nam hoc natura ff. de condiçt. indeb.* Igitur qui sic læsus est, conditione indebiti repetere potest, quod ignoranter expendit. *Mol. D. § 67. Accursius. Soat. Schneid. Kling. & al. in citat. ff. de obl. Az. III. l. XI. c. 25. Osterman. §. 6. tit. 28. l. 3. Instit. Fill. tract. 39. c. 10. cit. fin.*

§. IV.

De adimpletione, & abolitione Contractuum.

LExat in l. Decretal. tit. 23. de solution. & l. 3. Institur. tit. 30. quib. modis tollitur obligatio, ubi promissionum, & contractuum fines explicantur, quibus ut, quæ desiderantur, addamus, nosse cum primis oportet, tribus potissimum modis satis fieri creditoribus adimpleri contractum, & desinere obligationem. 1. per remissionem, seu condonationem creditoris l. prout quisque ff. de solut. 2. per exhibitionem, seu præstationem ejus, quod debetur. §. 1. Instit. quib. mod. toll. obl. 3. aliunde per fortunam, aut casum, quo debitorum voluntas & potentia retardatur. l. si ex legati ff. de verb. oblig. Deinde solutionem sumi posse generaliter pro omni liberatione quocumque modo fiat. l. solutionis verbum ff. h. t. specialiter verò pro naturali præstatione ejus, quod debetur. l. 49. & l. par. ff. eod. Debitor autem hic vocatur, non tantum principalis, sed etiam fidejussor, & hæres, ille, quia sponde suscepit obligationem, hic quia succedit in locum defuncti l. fin. §. fin. verò ff. de jure de liber. Pari modo successor in Ecclesiâ, qui quis non sit hæres propter successio-

nem debitis relictis satis facere debet, modo pro necessitate vel utilitate Ecclesiæ contracta sint. c. 2. de solution. Barb. & Valens. ibid. Fillint. tract. 39. c. 10. n. 172.

II. Omnem obligationem tollit solutio, sive per principalem debitorem, sive per fidejussorem, aut hæredem fiat, imò quemcunque etiam inscio vel invito debitore. Nam Jus civile vinculum tunc solvit: & beneficium invito conferri potest, non obstante Reg. Jur. ff. l. invito beneficium non datur. Illa enim Decis interpretate, locum habet, quando agitur de solo interesse illius, cui beneficium confertur, non verò cum agitur de interesse alterius privato, aut publico. Potest enim quis solvere pro alio invito, cumque liberare obligatione, quia agitur etiam de interesse creditoris. *Castrensis in l. solvente ff. de nego. gestis.* Similiter præ condemnatione ad amputationem manus, vel pedis, nisi infra mensem 100. flor. solverit, solvere quis potest, & repetere, quantum eumque reclamet damnatus, seque juret redditurum non esse. *Bart. in l. Stichus de peculio legato.* Interest enim Reip. cives conservari incolumes. l. cum ratio §. penult. ff. de bon. damnator. Creditori tamen invito non est aliud pro alio obtrudendum, cum rationes illi deesse non possint quare non nisi specificam accipere solutionem velit. *Accursius in §. Toll. Instit. quib. mod. toll. obl. V. Schn. §. in bonâ Instit. de compensat. Gail. 2. ob. 73. n. 8.*

III. Solutio alteri facta, quia creditori, tollit obligationem debitoris in his casibus. 1. si creditor mandaverit debitori, ut alteri alicui tradat, & deinde mandatum revocet, tunc si ante notitiam revocationis res tradita fuerit, liberat ab obligatione debitorem, quamvis aliqua

casu